

KIRCHHOFF'UN YASALARI (KANUNLARI)

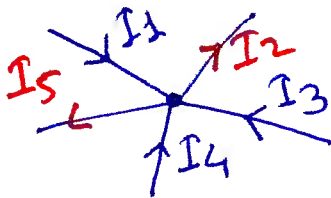
1. Kirchhoff Yasası
(Kirchhoff'un Akımlar Kanunu)

2. Kirchhoff Yasası
(Kirchhoff'un Gerilimler Kanunu)

- 1. Kirchhoff Yasası:** İki şekilde tanımlanabilir;
- # Bir devrede herhangi bir düğüme gelen akımların toplamı, düğümden giden akımların toplamına eşit olur.
  - # **Yada;** herhangi bir düğüme ilişkin akımların cebirsel toplamı sıfırdır. Bu toplamda; giden akımlar (+) işaretli, gelen akımlar (-) işaretli alınır. (Tam tersi de olabilir ama bu kabul kullanılır)

Bu şekilde yazılan denklemlere düğüm denklemleri denir.

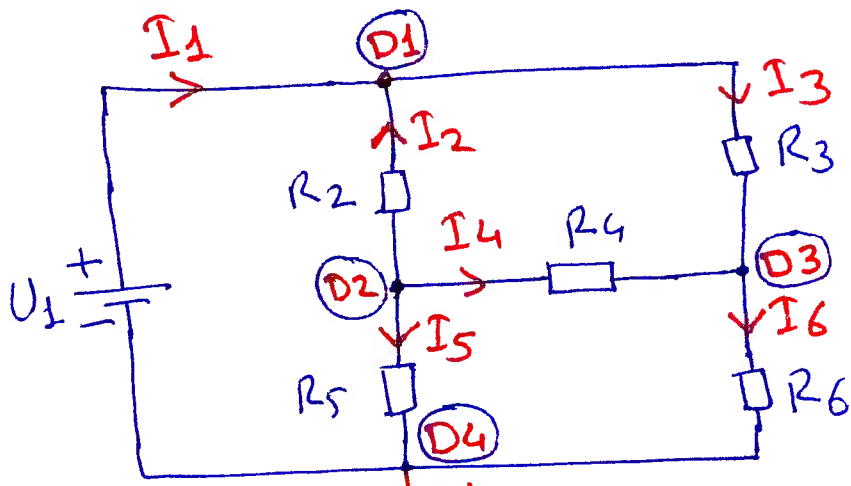
Bir devredeki düğüm aşağıda verildiği gibi olsun.

Burada düğüm denklemi hem $I_2 + I_3 = I_1 + I_4 + I_5 \dots ①$ olarak hem de $-I_1 + I_2 - I_3 - I_4 + I_5 = 0 \dots ②$

olarak yazılabilir. 1'in bir adım sonrası olan 2'deki tanım kullanılır (tercih edilir).

Bu yasa örnek bir devre üzerinde uygulanır sa:

Devrede U_1, R_2, R_3, R_4, R_5 ve R_6 'nın bilindiği kabul edilmiştir.

D_1, D_2, D_3 ve D_4 düğümleri için

Düğüm Denklemleri yazılırsa;

(Akımların yönleri rastgele seçilmiştir!)

(Referans Düğümü)

$$\begin{aligned} D1 \rightarrow & -I_1 - I_2 + I_3 = 0 \\ D2 \rightarrow & I_2 + I_4 + I_5 = 0 \\ D3 \rightarrow & -I_3 - I_4 + I_6 = 0 \end{aligned}$$

Kullanılarak
Düğüm Denklemleri
(Bağımsız Denklemler)

$$D4 \rightarrow I_1 - I_5 - I_6 = 0 \quad \text{Kullanılmaz}$$

Not-1: Bir devrede N_d : düğümlerin sayısı ise $(N_d - 1)$ tane denklem bağımsızdır ve kullanılabilir.

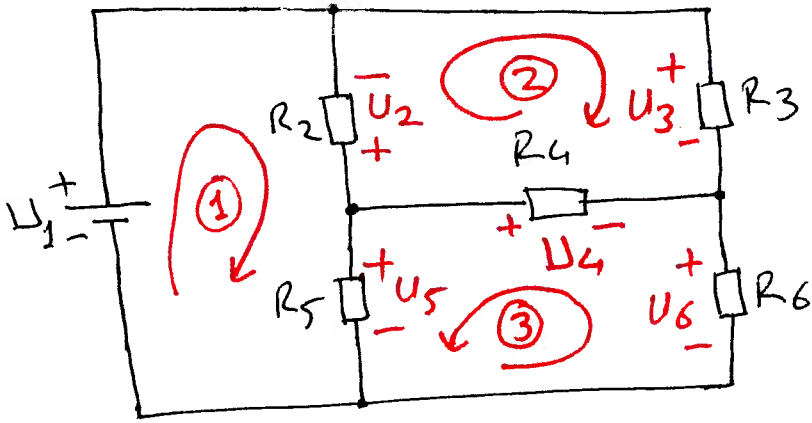
Not-2: Devrede $N_d = 4$ olup $(N_d - 1 = 3)$ tane denklem kullanılabilir. 6 bilinmeyenli 3 tane düğüm denklemleri vardır ve bu aşamada çözüm mümkün değildir.

Not-3: Devrede düğümlerden bir tanesi Referans Düğümü olarak seçilir ve gerilimi sıfır kabul edilir. En fazla kaynağına bağlı bulunduğu düğümün Referans Düğümü olarak tercih edilmesi kolaylıklar sağlar.

Not-4: Yukarıdaki denklemler eleman akımları cinsindendir.

2. Kirchhoff Yasası: Bir devrede kapalı bir yol (gevre) boyunca karşılaşılan gerilimlerin cebirsel toplamı sıfır olur. Gevrede bir pozitif yön seçilir ve bu yönde gidilirken; eleman gerilimi (+) ucuna girilmiş ise (+) işaretli olarak, (-) ucuna girilmiş ise de (-) işaretli olarak denklemden yer alır. Oluşan denklemlere gevre denklemleri denir.

Bu yasa örnek bir devre üzerinde uygulanacak olursa:

Burada U_1, R_2, R_3, R_4, R_5 ve R_6 biliniyor olsun. Eleman gerilimleri ve polariteleri rastgele seçilmiştir. Gevre yönleri rastgele seçilmiştir.

$$\begin{aligned} \textcircled{1} \quad & -U_2 + U_5 = U_1 \\ \textcircled{2} \quad & U_2 + U_3 - U_4 = 0 \\ \textcircled{3} \quad & -U_4 + U_5 - U_6 = 0 \end{aligned}$$

Eleman gerilimleri cinsinden gevre denklemleri. 6 bilinmeyen 3 denklem var, çözüm mümkün değil.

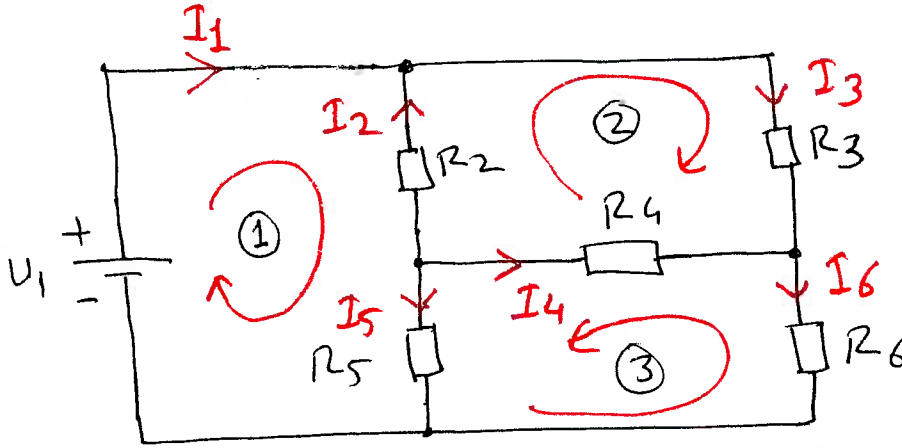
Not-5: Bir devrede N_e : elemanların sayısı, N_d : düğümlerin sayısı ise $(N_e - N_d + 1)$ tane gevre denklemi bağımsızdır ve kullanılabilir. Bu denklemlerde bütün eleman gerilimleri gösterilmelidir.

Yukarıdaki devrede $N_e = 6$, $N_d = 4$ olup, $N_e - N_d + 1 = 6 - 4 + 1 = 3$ tane gevre denklemi kullanılabilir.

Eleman Akımları Cinsinden Gevre Denklemleri:

Bu yöntemde, gevre denklemlerindeki eleman gerilimleri eleman akımları cinsinden yazılır ($V_R = R I_R$). Eleman akımlarının yönü rastgele seçilir. Seçilen Gevre yönü ile akım yönü aynı ise gerilim (+) işaretli olarak, ters ise de gerilim (-) işaretli olarak denklemlerde yer alır.

Örnek devre üzerinde uygulama:

U_1, R_2, R_3, R_4, R_5
ve R_6 biliniyor.

I_1, I_2, I_3, I_4, I_5
ve I_6 bilinmeyenler.

$$\begin{aligned} \textcircled{1} \quad & -I_2 R_2 + I_5 R_5 = U_1 \\ \textcircled{2} \quad & I_2 R_2 + I_3 R_3 - I_4 R_4 = 0 \\ \textcircled{3} \quad & -I_4 R_4 + I_5 R_5 - I_6 R_6 = 0 \end{aligned}$$

Eleman akımları cinsinden Gevre denklemleri. Bilinmeyen sayısı, denklem sayısından fazla.

Not-6: Yukarıdaki denklemler, eleman gerilimleri cinsinden Gevre denklemlerinin bir adım sonradır. Burada eleman gerilimleri, akımları cinsinden ifade edilmiştir.

Not-7: 1. yazardan elde edilen 3 adet dögüm denklemi ile yukarıda elde edilen 3 adet eleman akımları cinsinden Gevre denklemleri birleştirilirse 6 bilinmeyenli (eleman akımları) 6 denklem oluşur. Bu durumda gözüm mümkün hale gelmiştir. Bu gözüm sonucunda I_1, I_2, I_3, I_4, I_5 ve I_6 bulunur. deha sonra eleman gerilimleri ($V_R = R I_R$) ile hesaplanır.

Gevre Akımları Cinsinden Gevre Denklemleri

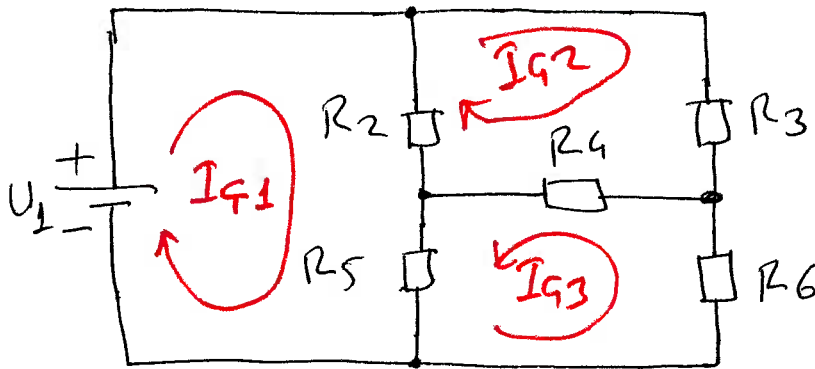
Bu yöntemde seçilen her bir gevreye bir gevre akımı karşılık düşünülür. Eleman gerilimleri gevre akımları cinsinden yazılır.

Önce ilgili gevre denkleminde, ilgili gevre akımının dirençler üzerinden etkileri (+) işaretli olarak yer alır.

Sonra, ilgili gevreye dirençler üzerinden komşu gevre akımı varsa ve eleman üzerinde aynı yönde ise gerilimi (+) işaretli, ters yönde ise (-) işaretli olarak komşu gevrelerin etkileri ilgili denklemlerde yer alır.

İlgili gevrede varsa gerilim kaynağının gerilimi denklemlerde yer alır.

Bilinenler eşitliğin diğer tarafına yazılır.

$U_1, R_2, R_3, R_4, R_5, R_6$ biliniyor.

I_{q1}, I_{q2}, I_{q3} Gevre akımları bilinmiyor.

- ① $R_2 I_{q1} + R_5 I_{q1} - R_2 I_{q2} + R_5 I_{q3} = U_1$
- ② $-R_2 I_{q1} + R_2 I_{q2} + R_3 I_{q2} + R_4 I_{q2} + R_4 I_{q3} = 0$
- ③ $R_5 I_{q1} + R_4 I_{q2} + R_4 I_{q3} + R_5 I_{q3} + R_6 I_{q3} = 0$

Yukarıdaki denklemler düzenlenirse;

- ① $(R_2 + R_5) I_{q1} - R_2 I_{q2} + R_5 I_{q3} = U_1$
- ② $-R_2 I_{q1} + (R_2 + R_3 + R_4) I_{q2} + R_4 I_{q3} = 0$
- ③ $R_5 I_{q1} + R_4 I_{q2} + (R_4 + R_5 + R_6) I_{q3} = 0$

Gevre Akımları Cinsinden Gevre Denklemlerinin Doğrudan Yazılması

- # İlgili gevredaki dirençler toplanır ve ilgili gevre akımı ile çarpılır.
- # Dirençler üzerinden komşu gevre akımları yönlenide dikkate alınarak ilgili gevre denkleminde yazılır.
- # Kaynak gerilimleri yazılır, bilinmeyenler eşitliğin diğer tarafında yer alır.

$$\textcircled{1} (R_2 + R_5) I_{q1} - R_2 I_{q2} + R_5 I_{q3} = U_1$$

$$\textcircled{2} -R_2 I_{q1} + (R_2 + R_3 + R_4) I_{q2} + R_4 I_{q3} = 0$$

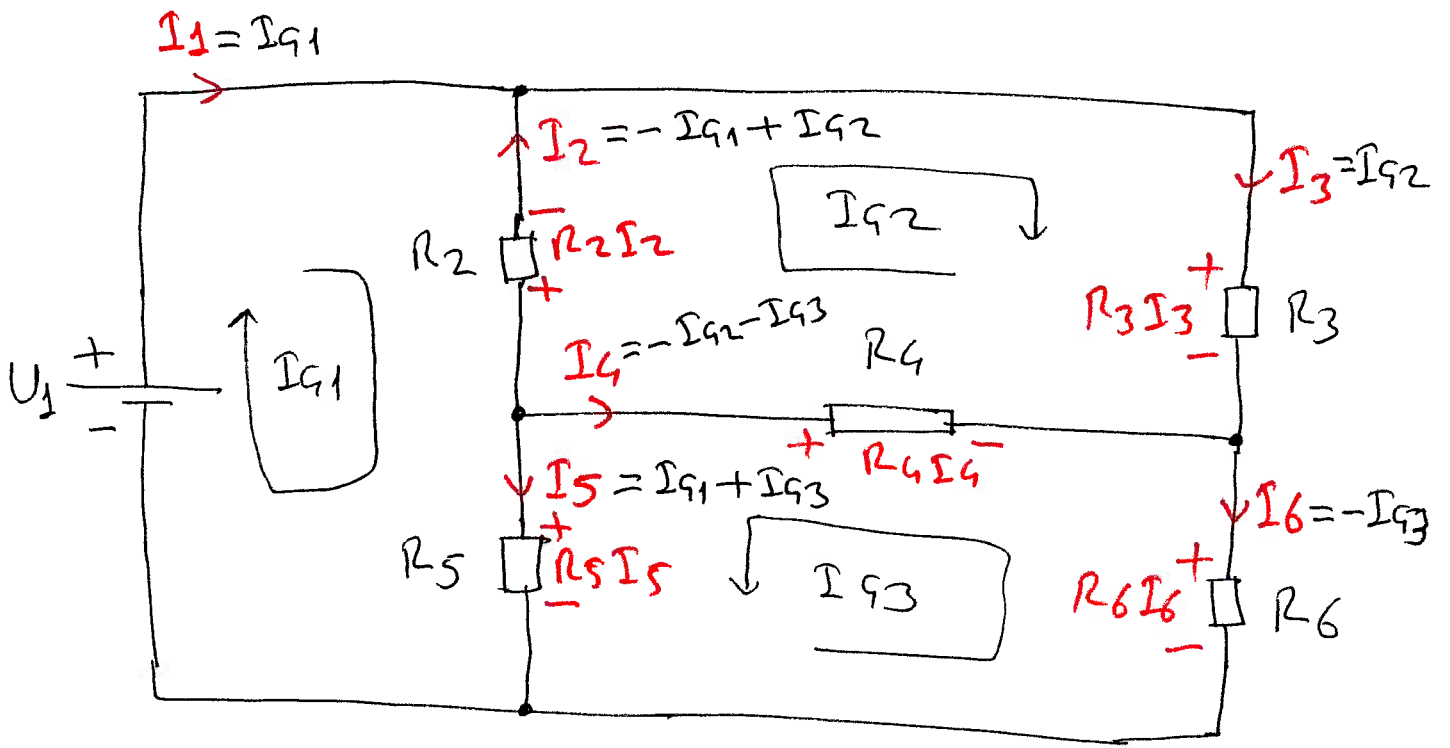
$$\textcircled{3} R_5 I_{q1} + R_4 I_{q2} + (R_4 + R_5 + R_6) I_{q3} = 0$$

Not-8: Yukarıdaki denklemler ile önceki düzenlenenen denklemlerin aynı olduğu görülür.

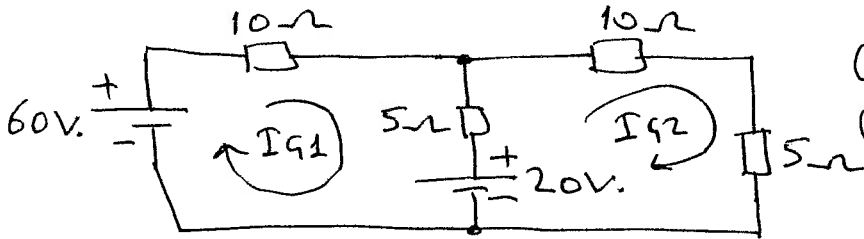
Not-9: Elde edilen bu 3 bilinmeyenli 3 denklem gözülürse I_{q1} , I_{q2} ve I_{q3} bulunur. Daha sonra eleman gerilimleri bulunur. Bu sonuçların devre üzerinde gösterimleri aşağıda verilmiştir.

Not-10: Gevre akımları yöntemi kullanılarak bir devrenin görünümü en az sayıda denklemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Yukarıdaki tüm konular da hep aynı örneğin kullanıldığı görülür. Dolayısıyla esasta 6 bilinmeyenli 6 denklem görmek yerine 3 bilinmeyenli 3 denklem gözülerek devreye ilişkin tüm bilinmeyenler daha sonra adım adım gerçekleştirilebilir.

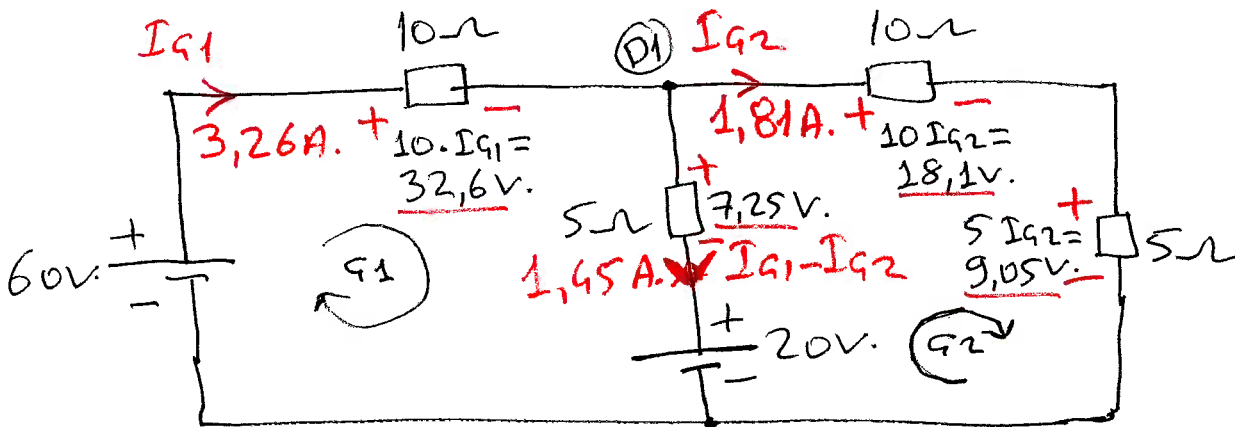
Not-11: Gevre akımları cebirsel toplanarak eleman akımları hesaplanır.

örnek: Aşağıdaki devreyi Gevire akımları yöntemiyle çözerek, tüm akımları ve gerilimleri devre üzerinde gösteriniz?

$$\begin{aligned} \textcircled{1} \quad 15 I_{q1} - 5 I_{q2} &= 40 \\ \textcircled{2} \quad -5 I_{q1} + 20 I_{q2} &= 20 \\ I_{q1} &= 3,26 \text{ A} \\ I_{q2} &= 1,81 \text{ A} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} q1'da \text{ toplam gerilim} &\rightarrow -60 + 32,6 + 7,25 + 20 \approx 0 \\ q2'de \text{ " " " } &\rightarrow -20 - 7,25 + 18,1 + 9,05 \approx 0 \\ D1'de \text{ toplam akım} &\rightarrow -3,26 + 1,81 + 1,45 = 0 \end{aligned}$$